

właściwej władzy administracyjnej, zostanie złożony dokument, stwierdzający zgodę lub aprobatę biskupa diecezjalnego.

§ 6. Stowarzyszenia obecnie istniejące zgodnie z przepisami w dacie ich powstania obowiązującymi, a podpadające pod przepis § 1, będą korzystały z przepisów rozporządzenia niniejszego, jeżeli w ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia jego w życie uczynią zadość wymaganiom § 5; do upływu zaś tego czasu mogą uprawiać nadal swą działalność.

§ 7. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Jędrzejewicz.*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki.*

№ 25.

Książki polecane.

Ks. Dr. Tihamer Tóth — „Chrystus w cierpieniu i w chwale— Kazania, Kraków, nakład Ks. Dr. Ferdynanda Machaya, Mały Rynek 7.

Jest to dalszy cykl kazań, wygłoszonych przez znakomitego mówcę i profesora uniwersytetu w Budapeszcie. Zalety ich są te same co i „Dekalogu”, o którym w Rozporządzeniach Urzędowych za rok 1933 nr. 6 była wzmianka. Kazania są ze wszechmiar polecenia godne, gdyż można z nich zaczerpnąć mnóstwo myśli i przykładów a przede wszystkim metodą kaznodziejską, pobudzającą uwagę słuchacza.

Podręcznik do nauczania religii w szkołach powszechnych.

Ks. Jan Szukalski, Prof. Państw. Seminarjum Nauczycielskiego w Inowrocławiu wydał dzieło p. t. Katechezy dla wyższych oddziałów szkoły powszechnej — część I—O wierze.

Książka ta zawiera 57 obszernie opracowanych wykładów katechetycznych dla wyższych oddziałów szkoły powszechnej. Wykłady te ułatwiają bardzo nauczycielom religii przygotowanie się na lekcje i wyłożenie odpowiedniej prawdy wiary.

Poleca się bardzo Duchowieństwu tę książkę a Duchowieństwu niech zwróci na nią uwagę świeckim nauczycielom religii.

ROZPORZĄDZENIA URZĘDOWE

ŁOMŻYŃSKIEJ KURJI DIECEZJALNEJ.

№ 4.

Łomża, dnia 1 kwietnia 1934 r.

Rocznik VIII.

T R E Ś Ć:

26	Kongregacja KsKs. Dziekanów.	zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu.
27	Egzaminy wikariuszowskie.	
28	Rozp. Min. Spr. Wewn. o publicznych przedsięwzięciach rozrywkowych	31 Zasadnicze orzeczenie w sprawie opłacania służby kościelnej w Kasie Chorych.
29	Rozp. Min. Spr. Wewn. o przedsięwzięciach teatralnych.	32 Orzeczenie w sprawie ubezpieczenia organistów.
30	Rozp. Min. Op. Społ. o chowaniu	33 Zmiany w duchowieństwie.

№ 26

Kongregacja Ks Ks. Dziekanów.

Doroczna kongregacja Ks.Ks. Dziekanów odbędzie się w Łomży w dniu 29 maja b. r. z następującym porządkiem:

1. Dnia 29 maja o godzinie 9-ej nabożeństwo w Katedrze.
- „ o godzinie 10-ej konferencja w sali Seminarjum Duchownego.

Referaty: a) Wizytacje dziekańskie.

b) Wizytowanie nauki religii.

c) Owoce i dalsze wskazania dla przeprowadzenia Akcji Katolickiej.

d) Program kazań katechizmowych.

3. Przerwa do godz. 14^{1/2}.

4. Sprawy bieżące.

5. Te Deum laudamus.

W kongregacji biorą udział oprócz Ks.Ks. Dziekanów członkowie kapituł katedralnej i kolegiackiej, Profesorowie Seminarjów wyższego i mniejszego oraz po jednym Proboszczu z każdego dekanatu, wybranym przez duchowieństwo dekanalne. Nazwiska wybranych Ks.Ks. Dziekani podadzą zawczasu do wiadomości Kurji i Ks. Rektorowi Betto.

Od wzięcia udziału z powodu bardzo ważnej przeszkody zwalnia tylko Kurja Diecezjalna.

Łomża, d. 12 marca 1934 r.

† Stanisław Bp.

№ 27.

Egzaminy wikariuszowskie.

Dnia 10 października b. r. odbędą się w sali Seminarjum Duchownego w Łomży egzaminy wikariuszowskie dla kapłanów, którzy ukończyli seminarjum w latach 1931, 1932 i 1933 z następujących przedmiotów:

Pismo św.: Ewangelia św. Mateusza, rozdziały 18—28.

Prawo kanoniczne: de normis generalibus et de personis.

Teologia dogmatyczna: De sacramentis in genere et in specie, de novissimis, de religione christiana.

Teologia moralna: De religione; de prudentia, fortitudine, temperantia; de iustitia et iure; de contractibus; de variis statum obligationibus.

Historja Kościoła: od początków aż do Bonifacego VIII włącznie.

Księża zobowiązani do egzaminu winni zgłosić się piśmiennie na dwa tygodnie naprzód do Ks. Rektora Seminarjum.

№ 28

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

z dnia 28 grudnia 1933 r.

o wykonaniu prawa o publicznych przedsięwzięciach rozrywkowych.

(Dz. U. R. P. Nr. 103, poz. 801).

Na podstawie art. 2 § 3, art. 6 § 4, art. 11 § 3 i art. 23 prawa z dnia 27 października 1933 r. o publicznych przedsięwzięciach rozrywkowych (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 632) zarządzam co następuje.

§ 1. 1. Przedsięwzięcia rozrywkowe dorywcze (art. 10 powołanego prawa) w lokalach, z wyjątkiem przedstawień teatralnych, wolne są od obowiązku uzyskiwania pozwoleń przewidzianych w wymienionem prawie, natomiast mają być zgłaszane powiatowej władzy administracji ogólnej miejsca przedsięwzięcia.

2. Zgłoszenie powinno być dokonane najpóźniej na 3 dni przed dniem produkcji lub pokazów, licząc, ten termin od otrzymania zgłoszenia przez władzę, i ma zawierać dane wskazane w § 3 rozporządzenia niniejszego, z wyjątkiem tych danych, które

ze względu na rodzaj lub zakres przedsięwzięcia byłyby bezprzedmiotowe.

3. Organizatorzy odczytów obowiązani są zamiast przedstawienia do aprobaty całkowitej jego treści, podać w zgłoszeniu temat i program odczytu. Jeżeli odczyt ma być ilustrowany produkcjami artystycznymi lub pokazami, musi być to uwidocznione w zgłoszeniu.

§ 2. 1. Władza może zakazać każdego z przedsięwzięć, o których mowa w § 1, jeżeli nie dopełniono warunków zgłoszenia albo jeżeli zachodzą okoliczności, świadczące, że przedsięwzięcie zagraża bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu. Może ona także uzależnić ustosunkowanie się do przedsięwzięcia od odprzedeniego dostarczenia dodatkowych informacji, okazania przeznaczonych do wykonania utworów, przedmiotów, pokazu i t.p., a zgodę swoją — od dopełnienia wskazanych okolicznościami warunków, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego.

2. Zakaz należy podać do wiadomości zgłaszającego najpóźniej w przeddzień zamierzonego urządzenia rozrywki.

§ 3. 1. Podanie o pozwolenie na przedsięwzięcie rozrywkowe ma zawierać następujące dane:

a) kto, kiedy, gdzie (w jakiej miejscowości i lokalu względnie na jakim obszarze) i jakie przedsięwzięcie prowadzić zamierza,

b) jakie posiada po temu kwalifikacje (wykształcenie i przygotowanie praktyczne, dotychczasowe wyniki pracy na odpowiednim polu i t. p.),

c) jakie posiada środki techniczne i zasoby majątkowe do prowadzenia przedsięwzięcia.

2. Jeżeli o pozwolenie ubiega się osoba prawna, w podaniu powinno być wskazane, kto ma być odpowiedzialnym kierownikiem przedsięwzięcia oraz na podstawie jakiego aktu uzyskała osobowość prawną.

3. Organizatorzy przedsięwzięć dorywczych z produkcjami słownymi winni nadto wskazać przez jaką władzę i kiedy były aprobowane utwory słowne, które mają być produkowane, jeżeli te utwory wymagają aprobaty. Jeżeli utwory takie nie były aprobowane, należy je złożyć do aprobaty w trybie art. 11 powołanego prawa.

§ 4. Władza udzielająca pozwolenia może żądać uzupełniających danych.

§ 5. **Przed** udzieleniem pozwolenia na przedsięwzięcie z siedzibą stałą władza rozważy, czy ze względu na swój charakter nie będzie ono **niepokoić** sąsiadów i w razie nasuwających się obaw w tym względzie, zarządzi rozprawę na miejscu dla zbadania zarzutów i możliwego uzgodnienia sprzecznych interesów. Wyniki rozprawy będą wzięte pod uwagę przy ustalaniu warunków pozwolenia.

§ 6. 1. O pozwolenie na przedsięwzięcie wędrowne na obszar całego Państwa mogą ubiegać się jedynie osoby, które prowadziły już tego rodzaju przedsięwzięcie co najmniej w ciągu roku na obszarze 3-ch województw.

2. Od powyższego ograniczenia mogą być wyjątkowo zwolnione przedsięwzięcia w wypadkach szczególnie zasługujących na uwzględnienie.

§ 7. 1. Zgłoszeniu przedsięwzięcia wędrownego w miejscowości jego czasowego funkcjonowania (art. 9 powołanego prawa) powinno towarzyszyć okazanie odpowiedniego pozwolenia na przedsięwzięcie.

2. Postanowienie § 3 ust. 3 rozporządzenia niniejszego ma tu odpowiednie zastosowanie.

§ 8. 1. Utwory z tekstem słownym podlegające aprobacie władz (art. 11 powołanego prawa) mają być składane im w 2-ch egzemplarzach, z których jeden pozostaje w urzędzie, 2-gi zaś zwraca się stronie z odpowiednią adnotacją co do aprobaty lub jej odmowy.

2. Aprobując utwór, władza może również orzec, że jest on niedozwolony dla dzieci i młodzieży do lat 17.

3. Aprobata władz obejmuje zarówno treść jak i tytuł utworu. Władza może odmówić aprobaty zarówno w całości jak w części w stosunku do całości obszaru Państwa jak i jego poszczególnych obszarów.

§ 9. Utwory sceniczne polskiej literatury klasycznej jak również oryginalne teksty słowne do utworów klasyków muzyki polskiej nie wymagają uprzedniej aprobaty władz przewidzianej w art. 11 § 1 powołanego prawa.

§ 10. 1. Miejsca urzędowe, o których mowa w art. 16 powołanego prawa oraz ich przeznaczenie będą ustalane dla poszczególnych przedsięwzięć zarządzeniami władz powołanych do udzielania pozwoleń na przedsięwzięcia. a o ile chodzi o przedsię-

wzięcia przewidziane w § 1 niniejszego rozporządzenia—władz powołanych do przyjmowania przewidzianych w nim zgłoszeń.

2. Dla przedsięwzięć wędrownych, na które pozwolenia udziela Minister Spraw Wewnętrznych, z wyjątkiem przedsięwzięć teatralnych, obowiązek, przewidziany w art. 16 powołanego prawa, określa się jak następuje:

1) przedsięwzięcia posiadające miejsca numerowane mają oddać do dyspozycji władz;

a) w mieście stoł. Warszawie i miastach wojewódzkich 5 miejsc stałych, z których 3 w pierwszym rzędzie i 2 w drugim rzędzie.

b) w innych miejscowościach 4 miejsca stałe, z których 2 w pierwszym rzędzie i 2 w drugim rzędzie;

2) przedsięwzięcia nie posiadające miejsc numerowanych mają oddać na każde przedstawienie do dyspozycji władz:

a) w m. st. Warszawie i miastach wojewódzkich 5 miejsc,

b) w innych miejscowościach 4 miejsca.

3. Dysponowanie miejscami oznaczonymi w ust. 2 niniejszego §-u oraz ich wybór należy w m. st. Warszawie i miastach wojewódzkich do wojewodów (Komisarza Rządu), w innych zaś miejscowościach do powiatowych władz administracji ogólnej.

§ 11. Udzielanie pozwoleń na przedsięwzięcia rozrywkowe w lokalach gastronomicznych z wyjątkiem produkcji o charakterze widowiskowym oraz na ustawianie w miejscach publicznych automatów rozrywkowych i głośników przekazuje się powiatowym władzom administracji ogólnej.

§ 12. Dla obszaru m. st. Warszawy aprobata utworów z tekstem słownym oraz ocena inscenizacji i części mimicznej utworów należy do Komisarza Rządu.

§ 13. Przez powiatową władzę administracji ogólnej należy rozumieć w powiatach miejskich starostę grodzkiego, a na obszarze województwa śląskiego dyrektora policji.

§ 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1-go stycznia 1934 r.

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki.*

№ 29.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

z dnia 28 grudnia 1933 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o przedsięwzięciach teatralnych.

Na podstawie art. 6 § 4, art. 8 § 3 oraz art. 23 prawa o publicznych przedsięwzięciach rozrywkowych z dnia 27 października 1933 r. (Dz. U. R. P. № 85, poz. 632) postanawia się co następuje:

§ 1. 1) Udzielenie pozwoleń na przedsięwzięcia teatralne z siedzibą stałą z wyjątkiem operowych i dramatycznych (dramatu, komedji, farsy, teatru eksperymentalnego) przekazuje się właściwym wojewodom (Komisarzowi Rządu m. st. Warszawy).

2) Udzielanie pozwoleń na przedsięwzięcia teatralne objazdowe z wyjątkiem operowych i dramatycznych przekazuje się władzom przewidzianym w art. 8 § 1 powołanego prawa.

§ 2. 1) Termin ważności pozwoleń na przedsięwzięcia teatralne z siedzibą stałą, które wygasają przed dniem 1 maja 1934 r. przedłuża się do tego dnia. Osobom, które do tego dnia wniosą należyte podanie o pozwolenie na dalsze prowadzenie przedsięwzięcia—termin ważności odnośnych pozwoleń przedłuża się na dalszy czas do 31 sierpnia 1934 r. o ile do tego dnia władza nie wyda decyzji odmownej.

2) Termin ważności pozwoleń na przedsięwzięcia teatralne objazdowe, które wygasają przed dniem 15 lutego 1934 r. przedłuża się do tego dnia. Osobom, które do tego dnia wniosą należyte podanie o pozwolenie na dalsze prowadzenie przedsięwzięcia—termin ważności odnośnych pozwoleń przedłuża się na dalszy czas do 31 marca 1934 r. o ile do tego dnia władza nie wyda decyzji odmownej.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1-go stycznia 1934 r.

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki.*

№ 30.

Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej

z dnia 30 listopada 1933 r.

o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu, wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Na podstawie artykułów 1, 2, 3, 4, 5, 11 i 17 ustawy z dnia 17 marca 1932 roku o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu (Dz. U. R. P. № 35, poz. 359) i art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 czerwca 1932 r. o przekazaniu zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawach zdrowia publicznego Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej (Dz. U. R. P. № 52, poz. 493) zarządza się co następuje:

§ 1. Artykuły (art.), powołane w niniejszym rozporządzeniu bez bliższego określenia, oznaczają artykuły ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu.

Paragrafy (§), powołane w tem rozporządzeniu bez bliższego określenia, oznaczają paragrafy niniejszego rozporządzenia.

§ 2. Za dzień i godzinę (chwilę) zgonu w rozumieniu ustawy uważa się dzień i godzinę zgonu, stwierdzone na karcie zgonu (art. 3)

Za zwłoki w rozumieniu ustawy uważa się również zwłoki noworodków martwo urodzonych, t.j. płody ludzkie, urodzone w stanie nieżywym po upływie co najmniej 7 miesięcy ciąży.

Przez szczątki w myśl ustawy należy rozumieć zarówno pozostałości zwłok, które wydobyto przy kopaniu grobu, jak i części ciała ludzkiego, odłączone od całości, jako też i popioły, otrzymane przez spopielenie zwłok ludzkich.

Przepisy, dotyczące szczątków, mają zastosowanie również do płodów ludzkich, urodzonych przed upływem 7-go miesiąca ciąży.

§ 3. W ciągu 24 godzin po zgonie należy zawiadomić o tem lekarza lub oglądacza zwłok (art. 3, p. 1 i 2), albo urząd gminny (§ 16, ust. 4), żądając wydania karty zgonu.

Zwłoki, z wyjątkiem zmarłych na choroby zakaźne (§ 7), nie mogą być usunięte z mieszkania przed upływem 12 godzin od chwili zgonu i przed stwierdzeniem przyczyny zgonu, jednakże nie powinny one pozostawać w mieszkaniu po wystąpieniu wyraźnych oznak rozkładu i wogóle dłużej niż 72 godziny. Przy wystąpieniu tych

oznak należy zarządzić przeniesienie zwłok do domu przedpogrzebowego, lub kostnicy, albo pochowanie ich.

§ 4. Zwłoki, przeniesione do domu przedpogrzebowego lub kostnicy, nie mogą tam pozostawać po wystąpieniu objawów daleko posuniętego rozkładu, zwłoki takie należy natychmiast pochować.

§ 5. Celem wstrzymania rozkładu zwłok dozwolone jest stosowanie zabiegów utrwalających, polegających na użyciu konserwujących związków chemicznych (wstrzyknięcie płynu konserwującego do naczyń krwionośnych osoby zmarłej i t. p.). Zabiegi te mogą być wykonywane tylko przez lekarzy.

§ 6. Natychmiast po zgonie należy zwłoki umieścić w miejscu chłodnym i zabezpieczyć je przed dostępem zwierząt i owadów, zwłaszcza much.

W miejscowościach, w których są domy przedpogrzebowe lub kostnice, składanie ciał osób zmarłych w kościołach i kaplicach, położonych poza cmentarzem, dozwolone jest tylko na czas obchodu żałobnego, poprzedzającego pogrzeb (od czasu eksportacji zwłok do kościoła lub kaplicy aż do wyprowadzenia zwłok na cmentarz), pozatem zaś tylko w przypadkach, gdy prawo do tego przysługuje osobie duchownej lub świeckiej na mocy przywileju albo zwyczaju. Wyjątek od tej zasady stanowią kościoły w miastach z liczbą ponad 100.000 mieszkańców, posiadające oddzielne pomieszczenia do składania zwłok aż do chwili pogrzebu.

§ 7. Zwłoki osób zmarłych z: dżumy, żółtej febry, cholery azjatyckiej, ospy naturalnej, duru plamistego i powrotnego, trądu, węgliką, nosaczyny i wścieklizny, powinny być natychmiast po stwierdzeniu zgonu i jego przyczyny zawinięte w płótno, zmoczone w płynie odkażającym, zamknięte w trumnie, usunięte z mieszkania i pochowane w ciągu 24 godzin od chwili zgonu. Zwłok takich nie wolno przewozić (art. 11 ust. 4) ani ekshumować (art. 12 ust. 3) przed upływem dwóch lat od dnia zgonu.

Wojewódzka władza administracji ogólnej może w drodze wyjątku i z zastosowaniem środków ostrożności, przewidzianych w § 8, zezwolić na przewiezienie takich zwłok przed upływem wymienionego wyżej terminu.

§ 8. W przypadkach zgonu z chorób zakaźnych, podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu, niezależnie od przepisów § 6, należy stosować następujące środki ostrożności: 1) wzbronione jest zbieranie się większej liczby osób w pomieszczeniu, gdzie leżą zwłoki, 2) wzbronione jest dotykanie zwłok poza czynnościami,

związanymi z obmyciem, ubraniem i ułożeniem zwłok w trumnie, 3) do obmywania zwłok używać należy płynu odkażającego, 4) na dnie trumny umieścić należy warstwę substancji plynochłonnej grubości 5 cm., 5) po złożeniu zwłok w trumnie należy ją natychmiast szczelnie zamknąć i z zewnątrz obmyć płynem odkażającym, 6) pomieszczenie, w którym osoba zmarła pozostawała, wszystkie przedmioty, które z nią pozostawały w styczności, jako też wóz, na którym zwłoki przewieziono, winny być poddane odkażeniu.

§ 9. Przepisy §§ 4 i 7 nie dotyczą zwłok, dostarczanych zakładom naukowym, lub podlegających sekcji naukowej, sądowo-lekarskiej i policyjno-sanitarnej.

Postępowanie z takimi zwłokami normują odrębne przepisy.

§ 10. Do trumny, przeznaczonej dla zwłok osoby dorosłej, wolno złożyć tylko zwłoki jednej osoby dorosłej, zwłoki matki z dzieckiem nowonarodzonym, lub zwłoki dwojga dzieci w wieku do lat 7. Po złożeniu zwłok do trumny i umocnieniu wieka nie należy trumny otwierać poza przypadkami niezbędnej konieczności.

Trumny powinny mieć dno i ściany boczne nieprzepuszczalne oraz szczelnie przylegające wieko.

§ 11. W miastach, liczących ponad 10.000 mieszkańców, przewożenie zwłok osób zmarłych w tych miastach dozwolone jest tylko na specjalnie do tego celu przeznaczonych wozach.

Przewożenie i przenoszenie zwłok ulicami tych miast jest dozwolone do godz. 14; nie dotyczy to eksportacji zwłok do kościołów i kaplic przedpogrzebowych.

§ 12. W razie uzasadnionej wątpliwości co do tego, czy osoby pragnące pochować zwłoki, mają do tego prawo w myśl art. 2 ust. 1, winien zarząd zakładu, w którym dana osoba zmarła, lub powiatowa władza administracji ogólnej, o ile zgon nastąpił w prywatnym mieszkaniu, zażądać udowodnienia tego prawa.

§ 13. Zwłoki, niepochowane przez rodzinę i inne osoby, wymienione w art. 2 ust. 1, będą przekazywane zakładom uniwersyteckim, o ile zakłady te zgłoszą zapotrzebowanie na zwłoki i zapewnią odbiór po otrzymaniu odpowiedniego zawiadomienia.

§ 14. Wszystkie gminy na obszarze Rzeczypospolitej obowiązane są w myśl postanowień art. 3 wprowadzić na swoim terenie stwierdzanie zgonu i jego przyczyny w każdym przypadku śmierci.

W tym celu każda gmina winna jest powołać odpowiednią liczbę osób, upoważnionych do wykonywania tych czynności (§ 15), jako też opłacać ich pracę.

§ 15. W miejscowościach, w których zamieszkuje lekarz, jako też w promieniu 4 klm. od tych miejscowości zgon i jego przyczyna muszą być stwierdzone przez lekarza.

W innych miejscowościach czynności te spełniać winien oglądacz zwłok, t.j. osoba, która przeszła specjalne przeszkolenie w zakresie stwierdzania zgonu i jego przyczyny, uzyskała świadectwo, wydane przez powiatową władzę administracji ogólnej, upoważniające do wykonywania tych czynności, oraz złożyła ślubowanie na ręce tej władzy.

§ 16. Lekarz, który leczył chorego w ostatniej chorobie, jest obowiązany stwierdzić zgon i jego przyczynę oraz wypełnić w dwóch egzemplarzach odpowiednią część karty zgonu i nie może uzależnić wykonania tych czynności od uiszczenia za nie wynagrodzenia. Lekarz i oglądacz zwłok, powołani w myśl § 14, ust. 2 obowiązani są nie później, niż w ciągu 12 godzin po otrzymaniu wezwania udać się na miejsce, w którym znajdują się zwłoki, i, po ich obejrzeniu oraz po zasięgnięciu uzupełniających wiadomości od otoczenia, bezpłatnie wypełnić odpowiednią część karty zgonu w dwóch egzemplarzach.

Wzór karty zgonu jest inny dla lekarza (załącznik Nr. 1) i inny dla oglądacza zwłok (załącznik Nr. 2).

Odcinek drugiej karty, zawierający przyczynę zgonu, podaną przez lekarza i stanowiącą tajemnicę lekarską, powinien być zaklejony przez lekarza, który kartę wypełnił.

Do czasu ustanowienia oglądacza zwłok (art. 16) w miejscowości, w której niema lekarza, kartę zgonu według wzoru dla oglądacza zwłok wypełnia urząd gminny.

§ 17. Wypełnione egzemplarze karty zgonu otrzymuje osoba, która zajmuje się pochowaniem zwłok. Osoba ta winna jest przedłożyć wymienione egzemplarze karty zgonu w urzędzie gminnym miejsca zgonu celem wypełnienia przez ten urząd danych personalnych, wyszczególnionych w karcie zgonu.

Kartę pierwszą urząd gminny wręcza osobie, zajmującej się pochowaniem zwłok, celem przedłożenia jej właściwemu urzędowi stanu cywilnego dla sporządzenia aktu zejścia, poczem karta ta służy jako pozwolenie na pochowanie zwłok. Kartę drugą urząd gminny przesyła w ciągu tygodnia do powiatowej władzy administracji ogólnej (lekarza powiatowego), właściwej dla miejsca zgonu.

§ 18. W miastach, mających własne urzędy statystyczne, wzór lekarskiej karty zgonu może być za zgodą Ministra Opieki Społecz-

nej uzupełniony przez dodanie szczegółów, niewymienionych w załączniku Nr. 1, a drugi odcinek tej karty może być przysyłany miejscowemu organowi sanitarnemu związku samorządowego.

§ 19. Teren cmentarny i wszystkie urządzenia na tym terenie położone powinny, zgodnie ze swem przeznaczeniem, mieć charakter poważny, liczący się z pietyzmem, należnym zmarłym, i utrzymane zawsze czysto i porządnie.

§ 20. Teren pod cmentarz powinien być wybrany tak, żeby wykluczona była możliwość wywierania szkodliwego wpływu na otoczenie.

W szczególności winien on odpowiadać następującym warunkom:

1. odległość nowozakładanego cmentarza od zabudowań mieszkalnych oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia, powinna być co najmniej 150 m,

2. teren ten powinien znajdować się możliwie na wzniesieniu i nie podlegać zalewom,

3. spadek terenu, a w szczególności spadek zwierciadła wody gruntowej winien mieć kierunek od zabudowań.

4. zwierciadło wody gruntowej powinno zalegać co najmniej 1,8 m pod terenem,

5. grunt powinien być możliwie przepuszczalny,

6. teren powinien znajdować się w takim miejscu, gdzie panujące wiatry wieją od osiedla.

§ 21. Teren cmentarza powinien być ogrodzony, lub co najmniej otoczony wałem z rowem nazewnątrz, aby umożliwić utrzymanie porządku i utrudnić dostęp zwierzętom. Ogrodzenieokoła cmentarza powinno mieć co najmniej 1,5 m wysokości; wał i rów powinny mieć co najmniej 1 m wysokości względnie głębokości. Wał należy opatrzyć żywoplotem.

Bramy (furty) cmentarne powinny być stale zamknięte.

Teren cmentarza powinien być pokryty roślinnością, a większe cmentarze mają mieć założenie parkowe. Mogiły, drogi i ścieżki powinny być zakładane ściśle według zatwierdzonego planu (§ 32)

§ 22. Obszar, potrzebny na założenie cmentarza, ma być obliczany w ten sposób, że roczną liczbę zgonów wśród danej ludności należy pomnożyć przez 20 i liczyć po 4 m² na jedną mogiłę dla osoby dorosłej, a 2 m² dla zwłok dziecka do lat 7. Do tego należy dodać co najmniej 20% terenu na drogi i ścieżki oraz teren, niezbędny pod dom przedpogrzebowy lub kostnicę. Przy tem obli-

czeniu powinien być uwzględniony również przewidywany wzrost ludności i możliwość wzrostu śmiertelności z powodu epidemii.

§ 23. Przez grób zwykły (ziemny) rozumie się dół, wykopany w ziemi, do którego składa się trumnę ze zwłokami i zasypuje ziemią, wydobytą z tego dołu. Przez grób murowany rozumie się dół, w którym boki są murowane, a nad trumną jest założone sklepienie. Przez katakumby rozumie się nisze w pionowej ścianie, położone obok siebie w szeregu, a przeznaczone do składania zwłok; mogą być one umieszczone bądź w podziemiach kościołów, bądź też na cmentarzach.

§ 24. Powierzchnia, niezbędna na założenie grobu ziemnego dla człowieka dorosłego, ma wynosić co najmniej 2 m × 1 m, a dla dziecka do lat 7—1 m × 0,5 m. Odstępy pomiędzy grobami powinny wynosić co najmniej 50 cm. Głębokość dołu, wykopanego celem pochowania zwłok, powinna wynosić 1,5 m tak, żeby warstwa ziemi, pokrywająca trumnę, wynosiła co najmniej 1 m. Kopanie głębszych dołów jest dopuszczalne pod warunkiem, że pomiędzy dnem grobu a najwyższym poziomem wody pozostanie co najmniej 0,5 m. Ziemia, wydobyta z grobu powinna być usypana w postaci pagórka nad grobem.

§ 25. Groby murowane mogą być pojedyncze i rodzinne, przytem, na każde zwłoki przewidzieć należy przestrzeń, podaną w § 24, o ile składane one będą na jednym poziomie. Przy głębokości wykopu 2,5 m można umieszczać trumny w dwie warstwy oddzielnie przesklepione.

§ 26. W katakumbach powierzchnia dna niszy, przeznaczonej do złożenia zwłok, powinna wynosić co najmniej 2 m × 1 m, a wysokość co najmniej 60 cm. Każda nisza powinna być oddzielona od sąsiedniej ścianą grubości co najmniej 40 cm. W każdej niszy powinien być wylot wentylacyjny dla odprowadzenia gazów w sposób, niepowodujący szkliwości dla otoczenia. Po złożeniu zwłok każdą niszę należy natychmiast zamurować.

§ 27. W grobach murowanych i katakumbach powierzchnia, na której są składane trumny, powinna mieć spadek, a w miejscu najniższym przewidzieć należy odpływ, łączący się z ziemią otaczającą.

§ 28. Podziemia kościelne mogą być przeznaczone do składania zwłok osób duchownych, które w drodze przywileju nabytego, lub na mocy zwyczaju, są grzebane w kościołach.

W kościołach, a w szczególności w podziemiach katedr na Wawelu i w Warszawie oraz kościoła na Skalce, mogą być również chowane zwłoki osób, które sprawowały najwyższą władzę państwową i osób szczególnie dla Państwa zasłużonych.

§ 29. Zwłoki ludzkie mogą być chowane poza cmentarzami i kościołami lub kaplicami w grobach murowanych, pojedynczych lub rodzinnych, jedynie na mocy każdorazowego zezwolenia wojewódzkiej władzy administracji ogólnej.

§ 30. Dom przedpogrzebowy powinien się składać co najmniej z następujących pomieszczeń: 1) do przechowywania zwłok, 2) do wykonywania obrzędów rytualnych i 3) do wykonywania oględzin sądowo-lekarskich i utrwalania zwłok. Wszystkie te pomieszczenia mają być dostatecznie obszerne, skanalizowane, dobrze oświetlone i przewietrzane, jako też zabezpieczone przed dostępem owadów. Powinny one mieć podłogę nieprzepuszczalną, a ściany wyłożone również materiałem nieprzepuszczalnym, lub pomalowane farbą olejną do wysokości co najmniej 2 m i posiadać urządzenia, umożliwiające ogrzewanie ich podczas chłodnej pory roku. W pomieszczeniu, przeznaczonym do wykonywania oględzin sądowo-lekarskich i do utrwalania zwłok, należy przewidzieć możliwość dostarczania zimnej i ciepłej czystej wody.

Na cmentarzach mniejszych, przeznaczonych dla ludności, nieprzekraczającej 3.000 osób, zamiast domu przedpogrzebowego mogą być kostnice o jednym obszernym oświetlonym pomieszczeniu.

Zarówno w domach przedpogrzebowych, jak i w kostnicach nie wolno kłaść zwłok bezpośrednio na ziemi (podłodze), lecz należy je przechowywać w zamkniętych trumnach, ustawionych na specjalnie na ten cel przeznaczonych marach lub katafalkach.

§ 31. Dom przedpogrzebowy lub kostnica powinny być pod stałym nadzorem służby cmentarnej, utrzymywane w czystości i w określonych godzinach dostępne dla osób, odwiedzających zmarłych. Za przechowywanie zwłok i korzystanie z urządzeń domu przedpogrzebowego lub kostnicy może zarząd cmentarza pobierać opłaty zgodnie z postanowieniami art. 6 ust. 3.

§ 32. Dla uzyskania zatwierdzenia terenów, przeznaczonych na założenie lub rozszerzenie cmentarza, należy do podania, złożonego w tej sprawie, dołączyć:

1. prawomocny plan zabudowania danej miejscowości, o ile taki plan istnieje,

2. plan sytuacyjny, wykonany przez przysięgłego mierniczego w skali 1:500 z uwidocznieniem wszystkich zabudowań mieszkalnych i studzien w promieniu 250 m, jako też warstw terenu oraz punktów, w których wykopano doły próbne (§ 20) z zaznaczeniem najwyższego poziomu wód gruntowych w tych dolach, jaki się utworzył po 24 godzinach od chwili wykopania,

3. opis tego terenu z wyszczególnieniem właścicieli poszczególnych odcinków i z podaniem w miarę możliwości szczegółów geologicznych i hydrologicznych oraz konfiguracji terenu,

4. plan szczegółowy cmentarza z uwzględnieniem dróg i ścieżek, domu przedpogrzebowego lub kostnicy i t. d.

§ 33. Zarząd każdego cmentarza powinien prowadzić księgę cmentarną, zawierającą conajmniej dane, dotyczące poszczególnych osób pochowanych: 1) nazwisko i imię, 2) wiek, 3) adres, 4) data zgonu, 5) przyczyna zgonu, 6) data pochowania, 7) dokładnie określone miejsce pochowania według zatwierdzonego planu.

Dane, wymienione pod 1—5 włącznie powinny być wpisane do księgi cmentarnej na podstawie przedłożonej karty zgonu.

§ 34. O tem, jakie pamiątki natury historycznej i artystycznej mają być zachowane po zamknięciu cmentarza, o tem, dokąd mają być te pamiątki przeniesione, a także, czy groby takie mogą być ponownie użyte do pochowania zwłok (art. 10 ust. 5), decydują wojewódzkie władze administracji ogólnej. Przytem, jeżeli chodzi o cmentarz gminny i cmentarz opuszczony, działają one w porozumieniu z miejscowymi władzami samorządowymi, a w przypadku cmentarza wyznaniowego — również z właściwymi władzami wyznaniowymi.

§ 35. Przy ponownem użyciu grobu szczątki poprzednio pochowanych zwłok i trumny należy wydobyć i pochować na tym samym cmentarzu na miejscu specjalnie do tego przeznaczonem.

§ 36. Zastrzeżenie przeciwko ponownemu użyciu grobu po upływie lat 20 (art. 10) musi być zgłoszone na piśmie, do zarządu właściwego cmentarza przed upływem 20 roku od chwili pochowania zwłok.

§ 37. Pozwolenia na przewóz zwłok i ich szczątków będą udzielane przez władze (art. 11) jedynie na uzasadnione pisemne żądanie osób i instytucyj, wymienionych w art. 2 ust. 1 i 3. Przewóz taki, z wyjątkiem przewozu popiołów, dozwolony jest w zasa-

dzie tylko podczas chłodnej pory roku, t.j. w czasie od 15 października do 15 kwietnia, a w ciepłej porze roku dopuszczalny jest tylko w drodze wyjątku za zezwoleniem wymienionych władz.

§ 38. Pozwolenia na wywóz zwłok i ich szczątków poza granice Rzeczypospolitej mogą być udzielone dopiero po uprzednim złożeniu zezwolenia właściwej władzy państwa sąsiedniego na dalszy przewóz zwłok lub ich szczątków od stacji granicznej.

Pozwolenie na sprowadzenie zwłok i ich szczątków z obcych państw do Polski można uzyskać za pośrednictwem urzędów zagranicznych Rzeczypospolitej Polski.

Pozwoleń na przewiezienie zwłok lub ich szczątków przez teren Rzeczypospolitej udzielają urzędy zagraniczne Rzeczypospolitej po stwierdzeniu, że opakowanie zostało wykonane z obowiązującymi przepisami (§ 39), jako też, że nie będzie przeszkód przeciwko wywiezieniu tych zwłok lub szczątków na teren państwa sąsiedniego.

§ 39. W przypadkach, wymienionych w art. 11 ust. 1 do przewiezienia zwłok wystarcza trumna (§ 10), której dno wyłożyć należy warstwą substancji chłonnej o grubości co najmniej 3 cm.

Zwłoki, przewożone w myśl art. 11 ust. 2, 3 i 4 powinny być zamknięte w zalutowanej trumnie metalowej, zawierającej na dnie warstwę substancji chłonnej grubości co najmniej 3 cm. Trumna ta powinna być zamknięta w szczelnej skrzyni drewnianej tak, aby się w niej nie mogła poruszać. Skrzynia powinna być dokładnie zamknięta i opieczetowana przez władzę, udzielającą zezwolenia na przewóz. Władza ta może w każdym poszczególnym przypadku zarządzić ponadto specjalne środki ostrożności, jak to nasycenie warstwy chłonnej w trumnie środkiem odkażającym, zawinięcie zwłok w płótno, nasyczone płynem odkażającym, utrwalenie zwłok (§ 5) i t. p.

Popioły, otrzymane przez spopielenie zwłok ludzkich, mogą być przewożone w dokładnie zalutowanem pudle metalowem, umieszczonem w szczelnej skrzynce drewnianej, opieczetowanej przez władzę, udzielającą pozwolenia na przewóz.

§ 40. Po dostarczeniu zwłok lub ich szczątków na miejsce przeznaczenia winny być one jak najprędzej pochowane bez otwierania zalutowanego metalowego opakowania.

Postanowienie to, o ile to dotyczy chowania popiołów, nie ma zastosowania do cmentarzy katolickich.

§ 41. Ekshumacja zwłok i ich szczątków powinna się odbywać w zasadzie w porze chłodnej (§ 37), o ile możności, we wczesnych godzinach rannych. Przy ekshumacji mogą być obecne tylko osoby urzędowe i bezpośrednio zainteresowane.

O zamierzonej ekshumacji powinna być zawiadomiona właściwa władza wyznaniowa.

W przypadkach, wymienionych w art. 12 ust. 1 pp. a, c i d, przy ekshumacji obowiązkowa jest obecność lekarza urzędowego.

W przypadkach wymienionych w art. 12 ust. 1 pkt. a, zwłoki lub ich szczątki należy wydobywać wraz z trumną, której nie należy otwierać, potem umieścić w przygotowanej nowej trumnie. Wrazie potrzeby przewiezienia ich mają ponadto zastosowanie postanowienia § 39.

§ 42. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Opieki Społecznej: *Hubicki.*

Załącznik Nr. 1.

K A R T A Z G O N U — I

dla zarządu cmentarza

Wypełnia lekarz	1. Imię i nazwisko ..... 2. Płeć: m. ż. 3. Data i godzina zgonu ..... 4. Adres (miejsce zgonu) ..... 5. Przyczyna zgonu .....
	Podpis lekarza: .....
	Dnia .....
	Pieczętka. ....
Wypełnia Urząd Gminny	6. Nr. karty zgonu ..... 7. Imiona rodziców ..... 8. Miejsce urodzenia ..... 9. Data urodzenia ..... 10. Wyznanie ..... 11. Miejsce zamieszkania (adres) ..... 12. Jak długo przebywał w miejscu zgonu (dla zamieszkowców) ..... 13. Stan cywilny: wolny, małżeński, wdowi, rozwiedziony ..... 12. Dla dzieci do lat 5: ślubne, nieślubne ..... 15. Zawód ..... (dla osób do lat 15 i osób, będących na utrzymaniu, podać dane, dotyczące osoby utrzymującej: ojca, matki, opiekuna).
	Podpis Związczności Gminnej: .....
	Data .....
	Pieczętka. ....
Wypełnia Urząd Stanu Cywilnego	Urzędnik Stanu Cywilnego ..... stwierdza, że w dniu ..... sporządził za Nr. .... akt śmierci ..... imię i nazwisko zmarłego o urodzeniu martwourodzonego ..... lub rodziców martwourodzonego.
	Podpis urzędnika stanu cywilnego: .....
	Data .....
	Pieczętka. ....

Załączniki do rozp. Min. Opieki Społecznej
z dnia 30 listopada 1933 r. (poz. 103).

KARTA ZGONU — II

dla powiatowej władzy administracji ogólnej (lekarza powiatowego).

Wypełnia lekarz

1. Imię i nazwisko .....

2. Płeć: m. ż.   3. Data i godzina zgonu .....

4. Adres (miejsce zgonu) .....

5. Nr. Karty zgonu .....

6. Data urodzenia .....

7. Miejsce urodzenia .....

8. Wyznanie .....

9. Miejsce zamieszkania (adres) .....

10. Jak długo przebywał w miejscu zgonu (dla zamiesco-
wych) .....

11. Stan cywilny: wolny, małżeński, wdowi, rozwiedziony

12. Dla dzieci do lat 5: ślubne, nieślubne.

13. Zawód: a) rodzaj zawodu .....

b) stanowisko w zawodzie .....

(dla osób do lat 16 i osób, będących na utrzymaniu, po-
dać dane, dotyczące osoby utrzymującej: ojca, matki,
opiekuna)

Podpis Zwierzchności Gminnej:

Data .....

Pieczętka.

14. Zasadnicza przyczyna zgonu, w/g której przypadek ma
być zanotowany w statystyce lekarskiej .....

Jeżeli śmierć gwałtowna to jej charakter: zabójstwo, sa-
mobójstwo, wypadek i jakiego rodzaju

15. Choroby współistniejące .....

16. Powikłania .....

17. Rozpoznanie sekcyjne .....

Podpis lekarza:

Data .....

Pieczętka.

Wypełnia i zakleja lekarz

Załącznik Nr. 2.

KARTA ZGONU — I

dla zarządu cmentarza

Wypełnia oglądacz
zwłok.

1. Imię i nazwisko .....

2. Płeć: m. ż.   3. Data i godzina zgonu .....

4. Adres (miejsce zgonu) .....

5. Przyczyna zgonu .....

Podpis oglądacza zwłok:

Data .....

Pieczętka.

6. Nr. karty zgonu .....

7. Imiona rodziców .....

8. Miejsce urodzenia .....

9. Data urodzenia .....

10. Wyznanie .....

11. Miejsce zamieszkania (adres) .....

12. Jak długo przebywał w miejscu zgonu (dla zamiesco-
wych) .....

13. Stan cywilny: wolny, małżeński, wdowi, rozwiedziony.

14. Dla dzieci do lat 5: ślubne, nieślubne.

15. Zawód .....

dla osób do lat 15 i osób, będących na utrzyma-
niu, podać dane, dotyczące osoby utrzymującej:
ojca, matki, opiekuna)

Podpis Zwierzchności Gminnej:

Data .....

Pieczętka.

Urządnik Stanu Cywilnego ..... stwier-
dza, że w dniu ..... sporządził za Nr. ....
akt śmierci ..... imię i nazwisko zmarłego
o urodzeniu martwourodzone- } lub rodziców martwouro-
go ..... } dzanego.

Podpis urzędnika Stanu Cywilnego:

Data .....

Pieczętka.

Wypełnia Urząd
Stanu Cywilnego

K A R T A Z G O N U — I I
dla powiatowej władzy administracji ogólnej
(lekarza powiatowego)

1. Imię i nazwisko .....
2. Płeć: m. ż.   3. Data i godzina zgonu .....
4. Adres (miejsce zgonu) .....
5. Przyczyna zgonu .....
- Jeżeli śmierć gwałtowna to jej charakter: samobójstwo,
zabójstwo, wypadek i jakiego rodzaju .....

Podpis oglądacza zwłok:

Data .....

Pieczętka.

6. Nr. karty zgonu ..... 7. Miejsce urodzenia .....
8. Data urodzenia ..... 9. Wyznanie .....
10. Miejsce zamieszkania (adres) .....
11. Jak długo przebywał w miejscu zgonu (dla zamieszko-
wych) .....
12. Stan cywilny: wolny, małżeński, wdowi, rozwiedziony.
13. Dla dzieci do lat 5: ślubne, nieślubne.
14. Zawód: a) rodzaj zawodu .....
- b) stanowisko w zawodzie .....
- (dla osób do lat 15 i osób, będących na utrzymaniu, po-
dać dane, dotyczące osoby utrzymującej: ojca, matki,
opiekuna).

Podpis Zwierzchności Gminnej:

Data .....

Pieczętka.

№ 31.

**Zasadnicze orzeczenie w sprawie opłacania służby
kościelnej w Kasie Chorych**

Najwyższy Trybunał Administracyjny
L. Rej. 3901/31.

Odpis.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Najwyższy Trybunał Administracyjny pod przewodnictwem Sędziego Dr. Rappego, w obecności Sędziów: Dra Barnączka, Dra Rybaczewskiego, przy udziale urzędnika Sekretariatu Prawniczego Ruzemskiego, jako protokulanta w sprawie X. Józefa Ślęzyka, proboszcza i dziekana w Wielopolu Skrzyńskim, przeciw orzeczeniu Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego z dnia 4 lutego 1931 r. L. OS. IV. 246/2/30 w przedmiocie obowiązku ubezpieczenia organisty i kościelnego, wobec niezgłoszenia przez strony wyraźnego wniosku o przeprowadzenie rozprawy, w myśl art. 72 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. Poz. 806 Dz. Ust. na posiedzeniu niejawnym, po rozpatrzeniu aktów sprawy: uchyla zaskarżone orzeczenie jako niezgodne z ustawą i zarządza zwrot wniesionej opłaty.

P o w o d y.

Zarząd Powiatowy Kasy Chorych w Dębicy listami płatniczymi z 12 grudnia 1929 r. i z 20 czerwca 1930 r. orzekł, że Aleksander Święteń, organista w Wielopolu, i Karol Śliwa, kościelny z Wielopolu, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek choroby i zobowiązał księdza Józefa Ślęzyka, proboszcza w Wielopolu, do zapłacenia składek ubezpieczeniowych w kwocie 494 zł. 38 gr. za czas od 1-go stycznia 1927 r. do 31 listopada 1929 i w kwocie 14 zł. 13 gr. za miesiąc czerwiec 1930 r. Starosta w Ropczycach decyzją z 9 sierpnia 1930 r. L. XII. 466 nie uwzględnił odwołania X. Ślęzyka od powyższych list płatniczych, a Urząd Wojewódzki w Krakowie orzeczeniem z 4 lutego 1931 r. L. O. S. IV. 246/2/930, wydanem w załatwieniu dalszego odwołania X. Ślęzyka, zatwierdził decyzję Starosty.

Na orzeczenie Urzędu Wojewódzkiego wniósł ks. Ślęzyk skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, którą następnie — podaniem z 24 grudnia 1932 — podtrzymał w myśl art. 115 rozpo-

Wypełnia oglądacz zwłok

Wypełnia Urząd Gminny.

ządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. p. 806 Dz. Ust.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył co następuje:

Urząd Wojewódzki zaznaczył w zaskarżonym orzeczeniu, że w myśl reskryptów Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z 22 września 1926 r. Nr. 3811 U. III i z 27 stycznia 1928 L. 270 U. III. oraz Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z 14 grudnia 1925 r. L. 10228 i zgodnie z przepisem § 12 ustawy konkurencyjnej w brzmieniu ustalonej ustawą z 20 sierpnia 1905 (gal. Dz. Ust. Kr. Nr. 100) pracodawcą służby kościelnej jest każdorazowy proboszcz, a za tem na nich ciąży obowiązek zgłaszania służby kościelnej do Kasy Chorych i on jest wobec tejże Kasy odpowiedzialny za składki ubezpieczeniowe, pokrywać się mające z dochodów kościelnych, względnie z dodatków konkurencyjnych.

Skarżący wywodzi w skardze, że pracodawcą służby kościelnej nie jest proboszcz, lecz kościół, względnie gmina parafialna, a proboszcz działa jedynie w imieniu tejże gminy, względnie w imieniu kościoła jako zastępca i z tego powodu osobiście, t. j. swoim majątkiem, nie odpowiada za składki ubezpieczeniowe.

Urząd Wojewódzki w odpowiedzi na skargę podnosi, że proboszcz nie tylko przyjmuje służbę kościelną, lecz także kieruje jej pracą.

W związku z tem stwierdzić przedewszystkiem należy, że osoba, przyjmująca osoby inne do pracy, a nawet kierująca ich pracą przez to samo jeszcze nie staje się ich pracodawcą. W ustawie o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby z 19 maja 1920 (p. 272. Dz. Ust.) nie skreślono istoty pojęcia pracodawcy. Przyjąć wobec tego należy, że pracodawca ma w tej ustawie na myśli pracodawców w znaczeniu zwyczajnem, a zatem osoby, które na swój rachunek i na swoje ryzyko zatrudniają pracowników. Obojętnem jest przytem, czy dana osoba sama przyjmuje pracowników i czy kieruje ich pracą, czy też działa za pośrednictwem swoich zastępców, względnie pełnomocników. Skarżący mógłby być wobec tego osobiście uważany za pracodawcę organisty Świętonia i kościelnego Śliwy tylko w tym razie, gdyby pracownicy byli zatrudnieni na jego rachunek i ryzyko. Do uznania, że ten warunek jest spełniony, brak jednak podstawy. W szczególności nie mogą być w tym względzie za podstawę uważane postanowienia § 12 ustawy z 15 sierpnia 1866 (gal. Dz. Ust. Kraj. Nr. 28), względnie ustawy z 16 kwietnia 1896 (gal. Dz. Ust. Kraj. Nr. 25) w brzmieniu ustalonej powołaną w zaskarżonym orzeczeniu ustawą z 20 sierpnia 1905, ponie-

waż w tych postanowieniach określono dla wydatków na utrzymanie służb kościelnych źródła specjalne, odrębne od prywatnego majątku proboszcza. Gdy zaś skarżącego zobowiązano osobiście do płacenia składek ubezpieczeniowych, należało uchylić zaskarżone orzeczenie jako niezgodne z ustawą.

Zwrot opłaty od skargi opiera się na art. 95 rozporządzenia z 27 października 1932 (p. 806 Dz. Ust.).

Warszawa, dnia 25 kwietnia 1933 r.

Podpisy: Dr. Rappe, Dr. Bernaczek, Dr. Rybaczewski.

Najwyższy Trybunał Administracyjny.

Do Ks. Józefa Ślęzyka, proboszcza i dziekana w Wielopolu Skrzyńskim.

Przesyła Księdzu Dziekanowi, jako skarżącemu, powyższy wypis wyroku.

Do rąk pełnomoc. adwokata, D-ra Brunona Krisego w Ropczycach.

Zwrot opłaty uskuteczni Izba Skarbowa w Krakowie do rąk skarżącego.

Warszawa, 2 maja 1933 r.

Prezes, podpis nieczytelny.

Członek Sekretariatu podpis nieczytelny.

№ 32.

Orzeczenie w sprawie ubezpieczenia organistów.

Najwyższy Trybunał Administracyjny
L. Rej. 5896/31

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

Najwyższy Trybunał Administracyjny pod przewodnictwem Sędziego Dr. Bernaczka w obecności Sędziów Dr. Rybaczewskiego, Żeleńskiego i prokuratora Dr. Pogonowskiego w sprawie ks. Wojciecha Stachyraka w Futomie przeciw orzeczeniu Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie z dnia 6 maja 1931 r. L.P.U. 288/cho/30/401-cho 30 w przedmiocie ubezpieczenia na wypadek choroby organisty Antoniego Siwca, w myśl art. 72 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. poz. 806 Dz. Ust. na posiedzeniu niejawnem, po rozpatrzeniu aktów sprawy:

uchyla zaskarżone orzeczenie jako nieuzasadnione w ustawie i zarządza zwrot wniesionej opłaty.

Powody.

Powiatowa Kasa Chorych w Rzeszowie wymierzyła ks. Wojciechowi Stachyrakowi rzym. kat. proboszczowi w Futomie, opłatę ubezpieczeniową z tytułu zatrudnienia organisty Antoniego Siwca w kwocie 6 zł. 83 gr. za grudzień 1929 r., zaliczając go do 6 grupy zarobkowej; Starostwo w Rzeszowie orzeczeniem z 3-go kwietnia 1930 r. L. 28/Kas ch/30 zatwierdziło ten wymiar.

Odwołania ks. Stachyraka Urząd Wojewódzki we Lwowie decyzją z 6 maja 1931 r. L. P. U. 228/cho/30 401/cho/30 nie uwzględnił i zatwierdził orzeczenie Starostwa co do obowiązku ks. Stachyraka jako proboszcza, ubezpieczenia organisty, natomiast uchylił dokonany przez Kasę Chorych wymiar składek, jako nieoparty na szczegółowym zbadaniu.

Na decyzję tę wniósł ks. Stachyrak do Najwyższego Trybunału Administracyjnego skargę popartą stosownie do art 115 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. (Dz. Ust. poz. 806) bez żądania przeprowadzenia rozprawy.

Rozpatrując sprawę Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył co następuje:

Władza pozwana stanęła w zaskarżonym orzeczeniu na stanowisku, że za pracodawcę służby kościelnej, do której zalicza się organista, uważać należy proboszcza właściwej parafji, który jest odpowiedzialnym wobec Kasy za całość należnych składek ubezpieczeniowych.

Najwyższy Trybunał Administracyjny nie podzielił tego zapatrywania. Jak to już bowiem trybunał orzekł w wyroku swoim z 25 kwietnia 1933 r. L. Rej. 3091/31, za pracodawców w myśl ustawy z 19 maja 1920 r. (D. U. poz. 272) uważać należy osoby, które na swój rachunek i na swoje ryzyko zatrudniają pracowników. W danym wypadku mógłby zatem skarżący być uznany za pracodawcę Antoniego Siwca wtedy, gdyby tenże zajęty był na rachunek i ryzyko skarżącego. Tymczasem do stwierdzenia, że warunek ten odnośnie do organisty Siwca jest spełniony, brak jest jakiegokolwiek podstawy.

Gdy więc skarżącego zobowiązano osobiście do płacenia składek ubezpieczeniowych na organistę Siwca, należało zaskarżone orzeczenie uchylić jako nieuzasadnione w ustawie.

Zwrot opłaty opiera się na art. 95, ustęp 1 wskazanego wyżej rozporządzenia z 27 października 1932.

Warszawa, dnia 19 września 1933 r.

Podpisy: (—) Bernaczek, (—) Dr. Rybaczewski, (—) Żeleński.

Do

Ks. Wojciecha Stachyraka w Futomie
do rąk pełn. adw.

Dr. E. Weinberga w Toczynie, pow rzeszowski.

Najwyższy Trybunał Administracyjny przesyła stronie skarżącej powyższy wypis wyroku. Zwrot opłaty skuteczni Izba Skarbowa I we Lwowie.

Warszawa, dnia 25 września 1933.

Prezes: (podpis nieczytelny).

Członek Sekretariatu Prawniczego

L. S.

Dr. Pogonowski.

№ 33.

Zmiany w duchowieństwie.

Mianowani:

- 1) Ks. J. Florek z Lipnik proboszczem w Krasnopolu.
- 2) Ks. K. Marcinanis z Krasnopolu proboszczem w Lipnikach.
- 3) Ks. Wł. Mąkowski kapelanem wśród wychodźstwa polskiego we Francji.
- 4) Ks. C. Rogalski wikariuszem w Kobylinie.